

Vems frihet räknas?

Vi människor har en märklig förmåga: vi delar in världen i "vi" och "dem". Särskilt tydligt blir det när det handlar om människor med normbrytande funktionalitet. Då blir gränsen skarp.

Det är i den gränsdragningen som personlig assistans hamnar. För den som behöver assistans är det inte bara ett "stöd", utan en förutsättning för

frihet och självbestämmande. Ändå omges assistansen av ett ständigt hot: risken att den omprövas, minskas eller försvinner. Föreställ dig att din frihet aldrig är självklar, utan alltid villkorad.

Och jag vill prata direkt med dig som tänker: "Det där angår inte mig". Kanske känns det långt ifrån din egen vardag, och jag förstår impulsen. Ingen vill påminnas om sin sårbarhet. Men just därför hamnar frågan så ofta utanför, trots att den i själva verket angår oss alla.

OM VI FÅR LEVA länge blir vi alla funkis, mer eller mindre, med tiden. Kroppar förändras, förmågor skiftar, behov uppstår. Vi lever alla med möjligheten att få en normbrytande funktionalitet när som helst i livet eller att någon vi älskar får det. Det är inte pessimism. Det är realism.

Så frågan är enkel: om det händer,

skulle du vilja att ditt liv krymper? Att din frihet begränsas till ett schema, ett hem, en institutionslik vardag? Eller skulle du vilja fortsätta leva, arbeta, studera, bidra, älska, vara förälder, vän, samhällsmedborgare?

Rätten till personlig assistans är därför inte en fråga om välvilja. Det är en demokratifråga: allas rätt till ett liv i frihet.

” Vi lever alla med möjligheten att få en normbrytande funktionalitet när som helst i livet eller att någon vi älskar får det.

Ändå reduceras samtalet gång på gång till kostnader. "Assistans är dyrt", sägs det. Ja, demokrati kostar, precis som skola, sjukvård och rättssväsende kos-

tar. Men det som sällan sägs högt är att alternativen inte är gratis. De är dyrare. Och ofta mer brutala.

INSTITUTIONER ÄR dyrare (må de läggas ner och ersättas av personlig assistans och andra insatser som ger människor makt över sina liv!). Hemtjänst som i praktiken "läser in" människor i sina hem är dyrare. Obetald anhörig-omsorg är dyrare: när en anhörig tvingas sluta arbeta för att täcka upp där samhället backar undan förlorar vi skatteintäkter. Vi får sjukskrivningar, förslitning och psykisk ohälsa hos både den som ger stödet och den som är beroende av det. Det kostar. Både pengar och livskvalitet.

För den som behöver assistans blir konsekvenserna konkreta: färre tim-

FOTO: PRIVAT

Sabina Soldati

Bor: I Gustavsberg.

Familj: Leo 24 och Andreas 22.

Yrke: Kommunikationskoordinator på STIL, Stiftarna av independent living i Sverige.

mar utanför hemmet, färre relationer, färre möjligheter att delta i samhället på samma villkor som andra. Det kan handla om att inte kunna ta sig till arbetet, att inte kunna följa sitt barn till skolan, att inte kunna träffa vänner, gå på möten, delta i samhällslivet eller ens lämna hemmet när man vill. I praktiken handlar det om något ännu större: att förlora makten över sitt eget liv.

Det är kortsiktigt. Oansvarigt. Och ovärdigt ett demokratiskt samhälle.

Personlig assistans handlar inte om lyx. Det handlar om att människor ska kunna leva och inte bara överleva.

Så nästa gång frågan reduceras till en kostnad: minns vad vi egentligen pratar om. Frihet. Frihet för oss alla. Tänk efter: har alla rätt till den eller bara vissa?

Och nästa gång någon säger "det handlar om dem, inte om mig"; gör det verkligen det? ●

2 TIPS FRÅN SABINA

1 "JOYRIDE" – CHINATEATERN
Musikal för dig som gillar Roxette. Rolig story, fantastisk sång och starka musiknummer. Tillgängliga platser finns.

2 "VANLIGA MÄNNISKOR" AV CLARA TÖRNVALL
Autistens guide till galaxen. En rolig och träffsäker bok där neurotypiker granskas med värme och glimten i ögat, genom ordlistor, tips och berättelser från autister.

